

ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK.

Egy évre . . . 10 K. — f.
 Hat óra . . . 5 K. — f.
 Három óra . . . 2 K. 50 f.
 Egyes számok ára 20 fillér.

BARS

POLITIKAI HETILAP.

HIRDETÉSEK

□ centiméterenként - 4 fillér.
 Nyilttíri közlemények garmond-
 soronként 30 fillér.

Gyakori hirdetések és a velünk
 összekötöttben levő hird. irodák
 árendeményben részesülnek.

A kéziratok a szerkesztőséghez küldendők.

Kéziratok vissza nem adatnak.

FELELŐS SZERKESZTŐ: HOLLÓ SÁNDOR.

Megjelen vasárnap reggel.

FŐMUNKATÁRS: Dr. KERSÉK JÁNOS.

A hirdetések, előfizetéseket s a reklamációkat
 kiadóhivatalba kérjük utasítani.

A LAP KIADÓJA: NYITRAI és TÁRSA.

Köztelkeink sorsa.

Léva város képviselőtestülete, amikor pár év előtt a vásártér kibővítéséről, esetleg annak a kihelyezéséről volt szó, akként határozott, hogy a vásártér jelenlegi állapotát fenntartani rendelte. A vásártérhez szoktuk számítani a Kálnai-utca baloldalán az országút és a házor között fekvő területet, amennyiben itt szokták a birka-vásárt megtartani, miután a vásártéren hely ezek számára nem volt.

Már most, aki végig megy a Kálnai-utcán, meglepő változást fog találni. Új ház épült, amely kiugrik az országúttól s mint valami vénasszonynak kiálló bölcsesség foga, elékteleníti az egész környéket s a jövő-menő idegenek bámulva nézik ezt az építkezési módot, mert, hogy az egész oldal hamarosan hozzáépüljön s a megromlott harmoniát helyreállítsa, arról egyáltalán beszélni sem lehet.

Tudjuk ugyan, hogy közgyűlési határozat fedi a tanács építési engedélyét, s így a törvényességnek lezártabb a látszata megvan. Azonban nem késünk rámutatni arra, hogy ez a határozat kilesett pillanatban jött létre, mert a képviselőtestület elé akkor tárták az ügyet, mikor azokon a képviselőtestület legnagyobb része, vezető férfiai nem lehettek jelen, arra a képviselőtestület tagjai elő sem készültek s így hamarosan nem is tudhatták, mily fontos kérdés eldöntésébe vitték bele az uttest egy részének elidegenítésével. És ezzel a határozattal a képviselőtestület ellene mondott előbbi határozatának, a vásártér kihelyezését illetőleg s lassanként azt veszi majd észre a közönség, hogy a vásártér is kifarcellázzák és elidegenítik. Mert a Kálnai-utca folytatását képező vasúti-ut baloldalán szintén telkek lesznek s ezek szintén az uttest szélső vonaláig akarnak terjeszkedni s így lassanként a vásártér is többi tereink sorsára jut, vagyis beépítik.

De volt a vásártér fenntartására vonatkozás nélkül is egy határozat ezen uttest szélességének fenntartására nézve. Ezt is megsemmisítették, dacára, hogy erre a vármegyei törvényhatóság is figyelmeztette a képviselőtestületet.

Több ízben hangsúlyoztuk, hogy nekünk nem arra kell törekednünk, hogy minden teret épületekkel töltsünk be, hogy, ahol egy tenyérszi szabad hely kínálkozik, azt közprédává téve potomáron elidegenítsük, sőt inkább a város akkor felel meg leginkább rendeltetésének, ha minél tágasabbak

az utcái, minél nagyobbak a közterei, mert akkor szépen fásíthatók, parkírozhatók, az egészségügyi követelményeknek is jobban megfelelnek.

Elhibázott lépésnek tartjuk a Kálnai-utcának a most látható módon leendő megszükitését. Nem tartjuk messze időnek, amidőn majd drága pénzen sajátítanak ki azt a területet, amelyet most könnyelműen elvesztgetünk, mivel ez az uttest a legforgalmasabb utrész, melyen a forgalomnak több mint háromnegyed része bonyolítottatik le s idővel a város fejlődése következtében lehetséges, hogy az uttest kiszélesítésére kell gondolnunk. A jelen építkezési engedély által a város oly helyzetet teremt a Kálnai-utcában, mint jelenleg van a Petőfi-utcában. Hát van-e lévai polgár, aki nem látná szívesebben a Petőfi- és Kazinczy-utcaikat egy-két méterrel szélesebbeknek. Hányszor torlódna össze ezeken az utcákon a szekerek, annyira, hogy kitérni is alig tud egyik a másiknak? Hát ki óhajja nagyon ezt az állapotot a Kálnai utcában?

Egyedül a rövid látás, a szakértelem megcsufolása ül diadalt ezen monstros eljárás felett!

Még azt is sokkal helyesebbnek tartanók, ha az új épületet kisajátítanók, sem hogy ezt a szűkítést tovább folytassuk, mert hiszen az eladott telkek árából a városnak számba vehető vagyoni gyarapodása amúgy sem lesz oly nagy, hogy azzal a folyton szaporodo közterhek egy részét levehetnék a polgárság vállairól.

Mindenesetre jó és célszerű lenne, ha ezt a kérdést még egyszer a képviselőtestület elé terjesztik oly időben, amidőn annak tárgyalására mindenki kellő időben előkészülhet. Videant consules nequid republica detriminti patiatur. Magyarul késő bánat, eb gondolat.

Dr. Tóth György: „A lévai kegyestanitőrendi gymnasium története“ című művének ismertetése.

Már akkor, midőn dr. Karafiáth Márius a főgymnasiumi tandíj-mentességről e lap hasábjain nyilatkozott, impulzust kaptam arra, hogy az intézet történetét a nagyközönséggel megismertessem.

Ez impulzus erősödött, mikor e lap egyik névtelen munkatársának a gymnasium iránt jó akarattal telt, a jubiláns évre figyelmesztető cikkeit olvastam.

Sainte kötelességemé vált tervem valósítása, mióta arról értesültem, hogy a gymnasium ügyeiben a ministerium új tárgyalásokat rendelt.

Dr. Tóth György, a főgymnasiumnak mindannyiunk előtt kedves emlékű volt

igazgatója írta meg a „történetet“ 1896-ban. Megírta oly adatgazdagsággal, oly szakavatottsággal s oly közvetlenséggel, hogy akik e művet olvassuk, magunk előtt látjuk, amint a létesítendő gymnasium soká forrongott eszméje testet öltött, amint az intézet fejlődött s azzá lett, ami ma. Ugy érezzük, mintha a kezdetnél s a fejlődés minden mozzanatainál magunk is jelen lennénk volna.

De a mű oly kevés példányban van meg, hogy alig hozzáférhető s — hála írójának — oly részletes, ennél fogva terjedelmes, hogy a mindennapi élet nehéz küzdelmeiben csak kevesünknek van ideje s akaraterje annak áttanulmányozására.

Nekem alkalom adatott e történet részletes megismerésére s a történetnek mintegy bordáját képező fontosabb mozzanatok felejtyezésére.

E felejtyéseimet teszem közzé ez alkalommal azon hitben, hogy ezzel örömet szerzek a nagy művet nem élvezhető, de a mindnyájunk lüszkességét képező főgymnasium iránt érdeklődő közönségnek s szolgálót teszek magánuk a betetőzésre vároményeztetnek. A múlt ismerete hasznos lehet a betetőzés előttünk álló nem csakely munkájánál.

Még csak azt jegyzem meg, hogy dr. Tóth György történeti művének adatait főképp a gymnasiumi, lévai rendházi, rendközponti s Léva városi levéltárakból merítette s erre, valamint magának a történetírónak személyére tekintettel feltétlenül autentikusoknak kell azokat elfogadnunk. Ezzel említett felejtyéseimre térek.

*

Már a XVIII. század elején, nagyobb erővel a század közepén, merültek fel mozgalmak a városi polgárság keretében az iránt, hogy itt a kegyesrendiek vezetése alatt gymnasium létesíttessék. De bizonyos aktualitást e mozgalmak csak akkor nyertek, midőn 1806-ban az akkori kormány a mostani kegyesrendi társháznak, előbb a ferenciek zárdájának, majd azoktól elvett s a vallás-alaphoz csatolt, gondviselés híán roskadozósnak indult épületnek s mellékepiteteinek, szóval e vagyontárgynak árverésen való értékesítését rendelte el.

A város közönsége felségfolyamodványt állított össze, küldöttséget menesztett ő felségéhez s kerte, hogy a zárdá a létesítési óhaj ott gymnasium céljaira engedtesse át. Fenntrástást a város közönsége magára vállalta. (dr. Tóth Gy. Tört. 7. L.)

A helytartó tanács felelt s 1807. évben 10971 sz. a kelt leírásával értesítette Barsvármegye közönségét — egyben a kegyestanitőrendet, melyre a gymnasium vezetését a város közönsége bizni óhajította — a kérelem teljesítéséről; különösen is felhíván a törvényhatóságot, hogy a szükséges alapok létesítése céljából kellő intézkedéseket tegye, illetve tette meg (supplicans communitas — t. i. oppidi Léva — eo in vietur, ut imprimis realem paratumque fundum pro erectione gymnasii et professione ac directoris Religiosii ordinis sustentatione, scholarisq; aedificii conservatione sufficere remonstret. Magyarul: Léva város kérelmező közönsége oda vezéreltessék, hogy elsősorban a gymnasium emelésére, ugy a kegyestanitőrend és igazgató ellátására, valamint az iskoláépületek fenntartására biztos és elegendő alapot kimutasson, Tört. 9. 10. L.)

Erre fokozott erélyvel utána láttak, hogy a szükségletek megállapíttassanak és a megfelelő fedezetek biztosíttassanak.

Meg kellett állapítani, mik a rend igényei, mik a gymnasium létesítésével és fenntartásával kapcsolatos egyéb szükségletek s be kellett szerezni mindezek fedezetét.

Bars egész társadalma — felismerve a város érdekeivel lényegben mindig azonos közérdeket — megmozdult, hogy az időben súlytalan kis mezővárost törekvéseiben támogassa.

A vármegye Szentiványi János konziliariust küldötte ki vezetőül.

A k. t. rend — eltekintve a gymnasium külön csoportosított felszerelvényeitől — s lakház és templom helyre állításán s teljes felszerelésén kívül a ház 12 személyre contemplant személyzete részére alapítványul 100,000 frt. készpénzt s évenként 144 p. m. búzát, 80 öl fát, megfelelő mennyiségű bort, barmaik részére 12 szekér szénát s ugyanannyi szalmát kívánt biztosítani s ígérte, hogy mindezek teljesítése esetén (sodales nostros eo immigrare permittemus) a rendtagokat kiküldi. (Tört. 12. 1 k. L.)

Ez azonban csak első ajánlat volt, melyre nézve ugy a rend belátta, hogy túl magas, valamint a támogatásért minden felé forduló közönség meggyőződött, hogy teljesíteni lehetetlen.

A város közönsége a feltételek enyhítéseit kérte s a rendfőnök 1808. évben kelt levelében le is szállította némileg.

Egyéb feltételeit fenntartván, az ellátást csak 11 személyre kérte s ezek ellátására fejenként és évenként 400 frtot kívánt, mit az alkudozások folyamán 1813. évben Bolla Márton rendfőnök — a kiváló történelész, ki a gymnasium létesítése körül való buzgalomával, jó indulatával elévülhetlen érdemeket szerzett, évi 250 frtra mérsékelte.

*

Számavahető alapítványok tétettek, melyek két tömegre oszattak a szerint, amint az épületek jó karba hozatalára, jó karban tartására, vagy a rendház tagjai fenntartására adományoztattak.

Csak a főbkezet jelölöm meg, aki a részletek iránt érdeklődnek, azoknak a nagy „történet“ érdekes olvasmányul szolgálhat.

A. „az épületek jó karban hozatalára s fenntartására áldoztak:

Hontmegye — — — — 1500 frtot.
 Barsmegye — — — — 1000 „
 gf. Koháry Ferenc — — 500 „
 Havranek János városbíró 1000 „
 Dombay Ferenc — — 500 „
 Zerdahelyi Miklós — — 300 „ és 600 zszindelyt.
 Körnöcbánya szk. fb. város — — 12000 zszindelyt,
 Ujbánya szk. város — — faárukat.
 Többen együtt — — — 315 frtot,
 Léva város egyes polgárai 355 „
 Léva város 243 polgára, a vármegyei hitel-
 les biznyság előtt aláírt kötvényben évi
 615 frt. 42 K. járadékot, melyre a polgárok
 fizetések teljesítettek, de később 10200
 frtban tőkésítették s a város közönsége
 (mint jogi személy) kötelezettségévé vált;
 hátraléka egy a város által adott 400 frtos
 kötvénnyel nyert 1871-ben végkielégítést.
 (Tört. 25. 89. L.)

Az omladozó, de időközben jó karba hozott épületeknek eredetileg a közönség által vállalt fenntartási kötelezettsége ezen 615 frt. járadékalapítványon a rendházra szállott át.

Megemlítem azt is, hogy a városnak kötelezettséget vállalt polgárai az eredeti alapító levélben kikötötték, hogy kötelezettségek érvénye csak addig tart „mig az iskolák Léva városunkban“ lesznek s hogy 1819 ben, midőn a kötelezettség a város közönsége által átválalva let, e kikötés fenntartatott.

B. A lévai tárház tagjainak ellátására szolgált alapítványok sorát a város földesura hg. Eszterházy Miklós egy valóban fejedelmi adományai nyitja meg.

Egy 1807 nov. 28.-án Kismártomban kelt, Barsvmegye közönségéhez intézett leiratában kötelezte magát arra, hogy az időponttól, melyben a kegyestanítórend a lévai iskolák vezetését átveszi, a rendház tagjai fenntartására, 6 tanár és egy igazgató részére, évenként és fejenként 200 frtot, 10 személy részére egyenkint 12 p., akó bort, 6 pm. búzát és összesen 40 öl fát fog kiszolgáltatni. A 200 frt az 1811-iki devalvatióra hivatkozással 99 filre apadt. (Tört. 16. L.) Mikor az abszolút korszak kormánya a lévai gymnasiumot megszüntette, a javadalom kiszolgáltatása is szünetelt; a gymnasium megnyitásával újra életbe lépett. A kegyes t. rend lévai tárházának a lévai uradalomnál az Eszterházy-alapítvány címen huzott járandósága ma készpénzben 866 K.,

gabonában 27³/₁₀ m/m. buza, hor 54 hl. és tűzifa 54 öl.

Léva város közönsége szolgáltatta a 12 szekér szénát a tárház személyzetének táplálására szolgált barmok részére; de mert a széna mennyisége és minősége felett egyenetlenségek támadtak: 1818-ban a közönség és a rend egyezményre lépett, mely sznrnt a rendháznak 9354¹/₂□⁰ rét adatott rendelkezésére azon fenntartással, hogy azt elcsérelni, elidegeníteni avagy terhelni nem szabad s hogy az a gymnasium megszüntése esetén a város réjtéje, melyből kiszakítottat, visszacsatolandó legyen. (Jus et Dominium reservamus, ut si Collegium aut gymnasium transferri et mutare contingeret . . . abaque omni onere recipere et prato communitatis, ex quo excisa est, reapplicare: Tört. 98. L.)

Ugyancsak a lévai tárház kapja 1828-ban 100 frt. ráfizetés mellett a 4460□⁰ területű Tresztenay-féle rétét.

Végül a tagosztáskor a legelőkből 12 catholdat.

Igy alakult a lévai tárháznak most összesen 20 cath. 362□⁰ kiterjedésű rét-complexuma.

A rétek mellett levő kis kertet a ház maga szerezte. (Tört. 148.)

A tárház tagjainak fenntartására Wilt József győri püspök 1000 frtot adott.

Marcibányi István 1809-ben 23000 frtnyi alapítványt tett részben a rendház tagjai fenntartására részben stipendiumokra. A devalvató folytán ez is leolvadt 7301 itra, majd Marcibányi Imre által gyarapítva 10500 frtban véglegesítettett 1814-ben aként, hogy abból 6666 frt. jutott a fenntartásra, a többi pedig ösztöndíjakra. (Ad casum, si . . . gymnasium in oppido Léva in produceretur . . . A felügyelettel Barsvmegye közönsége bizatott meg. Marcibányi Imre 1815-ben újabb 1080 frtot áldozott.)

Itt említem meg, hogy a 4 osztályu gymnasium megnyitja után, 1816-ban annak 6 osztályuvá emelése volt meleg óhajta mindenkinék. Ehez nyomban még két tanár s ezek ellátására 8000 frt. tőke igényeltetett.

Ezen összeg is — s aránylag nagy hamar — összejött. Perényi Gábor főispán 100 frt., Pély Nagy Andras 100 frt., Szabó Andras kassai püspök 500 frt., Király József pécai püspök 500 frt., Kluch József

T A R C A.

Szinek.

Mindennek van szine. Még az érzelem s fogalomnak is.

Amint egy gondolat vagy érzés megszületik, már szint is ölt. A hangulat, a jókedv ragyogó, élénk szinek harmóniája; míg a bánat a kétségbeesés, a nyomor, a zavaros sötét szinek misztikus kavardása

A Földközi tenger szivárványos tájképei vonák a lolkemet, vissza-vissza száll gondolatom s mint ködfátyolkép vonulnak el képzetelemben Messina, Reggio s Calabria és Sicilia narancsligetekkel szegélyezett partjai.

Az atrantói szoroson át, az adriai tengerről a Jóni tengerre jövünk s délnyugaton haladva Calabria violaszin partjait kerüljük meg, melynek legdélibb részén a messinai szorosban fekszik narancs erdők keretében, mintegy virág-bokréta, Reggio városa. Ennek átellenében a siciliai partokon, mélyen a tengerbe nyulva terül el Messina.

A messinai szoros Sicilia és Olaszország között a Jóni és tirreai tengert köti össze, vagy négy kilométernyi szélességben.

Mig Reggio városa amfiteátrumszerűleg emelkedik a hegyoldalon, addig Messina fürödni látszik a tenger habjaiban.

Az augusztusi nap megaranyozza karsú, fehér tornyait, szines, lapos tetejű házeit és lávával kövezett utcáit.

Mint csillogó ezüst játékszer, sima, kék

üveglapon terül el a félhold alakú félszigettel körülvett kikötő mellett, melynek ormán a világító torony fehérlik.

A tenger sötétkék tükre pajzánul rezegve veri vissza e gyönyörű kép fordított mását, mintegy fatamorgana.

E búbajos kép fölött violaszin heglánc oldalán, fehér ködfátyolba burkolva emelkedik az ég felé az Etna.

Oly csábítóan szép volt a Messinai szoros. Csak volt. —

Ma már a szinek változtak.

Csodás szép természet! A földközi tenger oly bájos, oly vonzóan szép. De talán époly csalfa is. Játszik a szinekkel, a napsugarakkal s csillogó tájképeket nyújt ezerféle változatokkal.

Az esték, a nap nyugta gyönyörű! A tenger szelid, sima tükrén opálcillagok vibrálnak, nyugaton az ég biborvörös és arany-sárga lángokban ég, az izzó nap kékes felhők közt száll alá, biborlilára festve Spanyolország sötét hegységét, mely az ég és víz között csak egy sávot képez. A nyugati, izzó, biboros fény reflexe, rózsaszinre festette keleten a világoskék ég, ezüstös bárány felhőit s a kékes, gyöngyház ragyogásu tengert.

Leirhatlan szép volt. Még a Captain is helyben hagyta — pedig sok szép tengeri tájat láthatott —, hogy charmig, beautiful! Csakugyan búbajos volt.

Végre elsötétült a nyugati ég, a csilla-

gok kigyultak s az ég alján sötét, nehéz felhők ültek.

Koromsötét este lett s a villámlásnak oly borzalmas, szép tűzijátéka keletkezett, mit életemben nem láttam. Különösen éjszokon szakadatlanul cikázott a fekete felhők között, mintha napsugarakat csóváltak és dobaitak volna szemkápráztatón, meg-megvilágítva vakítóan egy-egy pillanatra a Fekete-tengert. Délen, keleten at-át futott egy-egy villám, mintegy válaszul az éjszaki villongásra. Borzalmasan szép volt a vak sötétségbeni szakadatlan, szemkápráztató, kékes villongás.

Hajónk kissé észak-keletnek tartva, szelte a vizet, fehér habokat dobva s ezek mentén mintha az ég csillagai hulltak volna le, foszfor-szinű tűzben égő fénypontok látszanak. Dió-nagyságu gyémántok ragyognak! Talán a vízi tündérek s habléányok nyaklánc szakadt szét?

A tenger vizének ezt a foszforeszkálását ismerem ugyan, de ily csodás ragyogásnak nem láttam soha.

A hajo okozott hullámokban, csillag nagyságú és ragyogásu fénypontok, percekig usznak megbabonázva az ember lelkét, ragyogó, kekes fényükkel.

Természetesen a tenger ezen csabos játéka csak sötétben látható s amint a hold uralmába veszi birodalmát, megszűnik a pajkos habléányok gyémánt pergetése.

nyitrai püspök 2000 frt., az esztergomi káptalan 1000 frt., Hőck Ferenc lekeri apát 100 frt., Lojtsák Ferenc nagyvárad kanonok 500 frt., Szegfü Ferenc plebános 200 frt., Hontvamegye (a lévai humaniorákra) 1000 frt., Barsvamegye 1000 frt., Kazy László 500 frt., Simonyi József 500 frt., Majláth János 300 frt., Majthényi László 100 frt. stb. Még 1816-ban együtt volt a 8000 frt.

Természetesen az alapítványok megmaradtak akkor is, midőn a 6 osztályú gymnasium megszünt s utóbb csupán 4 osztályval újra megnyitattott.

Kiegészítem most még mindezeket azzal, hogy Léva város közönsége az algynasiumi 6 tanár részére honoráriumul 1852-ben egyenként 100, összesen 600 frtot vállalt fizetni, — s azzal, hogy midőn az algynasium főgymnasiummá alakult — illetve 1887-ben — a felső négy osztály részére 6 új tanári állás szerveztetett, ezek ellátására évenként és fejenként 600 frtot, tiszteltdíjára 200 frtot, összesen 4800 frtot resovált a cultusminister a tanulmányi alaplól oly kikötéssel, hogy ennek 1500 frtot tevő része Léva város által a tandíjvédelemből viszatérítették.

De visszatérek történetem tulajdonképi tonalára.

Őt hagytam el, hogy a gymnasium létesítéséhez szükséges alapok összegezésén fáradoztak, hogy Bolla rendfőnök a tanárok ellátására kivált összeget fejenként évi 250 frtra mérsekelte.

Az ennek megfelelő alapot teljesen összehozni nem lehetvén (a hg. Eszterházy, a Marezikányi és Wilt-főle nagyobb alapítványokon kívül az ellátás céljaira nem sok gyűlt egybe), a türelmetlenkedő közönség a Salvatorról nevezett ferencrendi szerzete sekhez fordult azon reményben, hogy ezek a meglevő alapok jövedelméért is hajlandó lesznek a tanítást elvállalni.

A helytartó tanács közbelépésének a Bolla rendfőnök bátor jó indulatának sikerült azonban a kt. rend és a közönség között felmerült félreértést eloszlatni. Bolla megjelent Léván s itt megkötötte a városal az egyezséget.

A kegyestanítórend vidéki tárházai közül legtöbb alapítványa volt a breznóbányának, hol egy-egy háztagra évi 606 frt.

— legkevesebb a kalocsainak, hol egy személyre csak évi 132 frt. jutott. Léván — a rendkormány tanácskozásában tett megállapítás szerint páneben 196 frt. 10 $\frac{1}{2}$ kr. A legkisebb javadalomnak ugyan 1 $\frac{1}{2}$ sze-rese, de a contimplált legkisebb összegnek csak mintegy $\frac{1}{5}$ része.

Nem aggodott Bolla, hogy a tárház tagjai éhezni s különösen, hogy panaszokdol fognak. A szerződést Léva város közönségével 1815 febr. 14-én megkötötte.

E szerződés szerint kötelezte magát Léva város közönsége, — csak a főbb pontokat említem — hogy

a megrongált állapotban levő zárdát megjavíttatja,

4 év alatt a zárdá telken új gymnasiumi épületet emel,

s a lehetőséghez képest minden szükségességet szolgált (u. h. il quod possibile aut necessarium, denegabitur) (Tört. 45. L.)

(Hogy mi és mennyi volt azon teher, mit a város közönsége magára vállalt, annak illusztrálására csupán azt emelem ki, hogy — Riza városbírónak 1818-ban készített kimutatása szerint — 1810 től 1818-ig csak az épületek javítására 20072 frt. pénz és 42600 frt. értékű anyag fordított. (Tört. 87. L.)

E meg egyezést a helytartó tanács 1815-ben 28795 sz. a. kelt leírásával tudomásul vette s a gymnasium megnyitását (erga oblatam, derique paternitatem vestram acceptatam fundationem absquo ullo tamen onere fundi studiorum — a felajánlott alapítványokat a rend elfogadván, a tanulmányi alap érinthetlenségének kikötésével) engedélyezte. Együttal a mostani rendházat a gymnasium vezetése tartamára 1815. október 20-ikán a rendnek birtokába adta.

A gymnasium megnyitása u. a. évi november hoban a város közönsége mint házigazda által rendezett, a vármegye és környék élőköltségeinek jelenlétével emelt, két napig tartott ünnepségek között megtörtént.

Aig nyílt meg a 4 osztályú kis gymnasium (grammatica), annak első igazgatója Ugróczy Ferenc mindent elkövetett, hogy ez az 5. 6. osztályal (humaniorakkal) kiégészítettessék.

A támogatásra megkeresett Barsvamegye ismét Szentiványit küldötte ki — End

ródy Ferencel és Szakmáry Jánossal — az eszme propagálására.

Már fentebb említettem, hogy az 5. 6. osztály beállításával szükségessé vált két tanár ellátására a rend 8000 frtot igényelt alapítványul s hogy ez már 1816-ban össze gyűlt. Már csak a helyiségekről kellett gondoskodni. E célra a tárház telkén levő két szobás család lakás — utóbb az elemi iskolák 3. 4. osztálya, majd a legényegylet szállás — jelöltetett ki azzal, hogy helyébe a város közönsége a főépület egyik szárnyát alakítsa át család lakásokká. Ez is teljesített. Mire aztán 1816 nov. 1-én az 5. 6. osztályok is megnyitattak. (Tört. 71. L.)

A „Történetnek“ az 1815–1848 évekre vonatkozó lapjai fájdalmas és örvendetes, de egykötő főlemelő hatású epizodokat tartalmaznak.

Fájdalmasan esik látnunk, hogy az elvállalt terhek sulya alatt a város szegény polgársága mint görnyedezett. De örvendetes észlelünk, hogy a kegyes t. rend házfőnöke, a gymnasiumnak 1827-ig volt igazgatója, Ugróczy Ferenc, ép ugy utódai, mint törekedtek a város közönségének biztatással, jótanácsal, pártfogó szerzésével, ahol lehetett elnézéssel, segítségére lenni; Örvendetes és főlemelő meggyőződni arról, hogy a városnak — a manai szegényebb — polgársága legyőzte e nehézségeket s nemcsak elvállalt kötelezettségeit teljesíté, de hogy a gymnasiumi oktatást intenzivebbé tehesse, az oda belépő gyermekek jobb előkészítésére tetemes költsékezéssel még új elemi iskolákat — u. n. nemzeti iskolákat — létesített s örvendetes és főlemelő tapasztalni, hogy a tanárok és közönség összetartása, vállvetett küzdelme mint teszi az intézetet elsőrangúvá, messze földön híressé, hogy nemcsak a környék, de messzevidékek előkelő, sőt főrendi családjai igyekeztek gyermekeiket — a rendház által nyitott convictusnak igénybevételeivel itt neveltetni; örvendetes és főlemelő meggyőződni, hogy e gymnasium felekezet, faj, osztály különbséget nem ismerve, csak a tudás és jó erkölcsök fényét terjeszti s alig villant meg az 1840-ik évi törvényhozás által inaugurált nemzeti irány gondolatának első sikrája: a legelső között volt, mely az ódi conservativizmussal szakítva, — a latin tanyelv helyére a

Kilenc óra tájt feljött a hold s ezüst fátvölt vont a tengerre, tova úzva a felhők villám tűzét és a tenger gyémántjait.

Tündéri szép volt.

Másnap reggel a felkelő nap sugarai az előttünk fekvő Nápolyt világították meg, melynek búbajos szépségét egy olasz közmondás következőképen fejezi ki: „Nápolyt látni s aztán meghalni.“ De ezzel kifejezi, szenvedélyes temperamentumának rajongó hazaszeretetét is.

Mi magyarok ugyanazzal a büszkeséggel mondhatnánk. „Budapestet látni s aztán meghalni.“

Avagy hiányzik hozzá öntudatunk, vagy hazaszeretetünk?

Az egész napot Nápoly szépségének szenteltük. Bekocsizva a várost, este visszatértünk hajónkra. Nápoly lámpái kigyúltak, mint millió csillagok, a Vezuv elsötétült s a város kivilágítását visszaveri a tenger káprázatosan. A mólóról meginduló hajók reflexe, egy-egy napsugarat vet a tengerre.

Szép a világ, gyönyörű, csodás a természet, de énbennem fájó érzetet kelt Mulandóság s az élet nyomorúsága, mit lelkeben felidéz. Vajjon a boldog ember lelkeben harmonikus, vidám accordot hoz rezgésbe? Avagy ugy vagyunk mindnyájan, mint a templomban, megindító ahítatot érzünk?!

Hajónk felszedte horgonyát, a gép zakatolni kezdett s ventatva távolodtunk a

mólótól. A hold sápadtan bujkált hamvas felhők között. Nápoly kivilágítása halványodott, a Vezuv s távolabb Capri szigete koran sötét lett.

A fedélzeten, támlásszékeket egy matrózzal letörültettem s elhelyezve azt, letelepedtem, élvezve az est szépségeit.

Másnap az idő változott, csunya szél fujt, s az ég és tenger szürke lett.

Egy honfitársam lemaradt; nagyon is belemerült Nápoly szépségébe s elmulasztotta a visszatérés idejét. Hajónk természetesen nem várta meg, lévén a pontosság kötelessége. Azt hiszem utitársam e lecke után szintén pontosabb lett.

A hajó majdnem üres, szinte barátságatlan. Az utasok nagy része kiszállt Nápoly ban. Most haladunk el a Stromboli tűzhányó hegy mellett. Egy óriási, elnyúlt kupola, melynek gerezdes, repedezett csucsa van. Ezek közül az egyik, — éjszaknyugati oldalán — laposabb és ebből most vastagon száll a szürke füst. Távolabb kéklenek ködösen a Lipari szigetek többi csucsa s előttünk délen halványan látszik Szicília, míg keleten Olaszország, Calabria partjai kéklenek

Közeledünk ismét a messinai szoroshoz, a szél fuj, a láthatár szürke Szicília magas hegyei sötét felhőkkel fedve.

Egy honfitársam a hajó pletykáit tárgyalja.

Ennek is van színe: mocsár szín, iszapos, szürke, mint a tenger, mely a széltől felkorbácsolva háborog

Mit tesz a szín a természetben, sőt az egész életben!

Most szürke minden s így Messina is ólom-szín világitó-tornyával, lapos tetejű házaival, mintegy zátonyra vetve a tengerben, sárszínű lava-kövezetével, minden festői szépségét elvesztette. S az olaszpartok városai Reggio, Scylla és Karibdisz tátongy sziklameredekéi most, mint vigyorgó koponyák merednek reám.

Tehat az ó görög monda, mely Scylla és Karibdisz szikláihöz fűződik megújult. S ha a hajósokat nem is nyeli el már a hab-eány szörnyeteg, az elemek éhesek ember vére és kulturájára s megnyílik tenger és föld, hogy munkás századoknak eredményét elnyelje és megsemmisítse.

Gyászos a kép, feketék a színek.

A nemzetek részvétellel tekintenek a egstötebb nyomorúság siralom-völgyébe s a szenvedők könnyeit letörlik, az éheznek kenye-et nyujtanak s a didergőt melengetik.

A sötét, súlyos csapásra megnyílik az emberszeretet és részvét.

Szintelen, kristály-tiszta erények a eszölt gyémánt ezer színű ragyogásával és annak hatványozott értékével.

Dezseri Bobok Maria.

magyart ültette s ezzel a felvidék magyarosítását megkezdette.

Erdemes ezeket a lapokat olvasni, ha csak azért is, hogy nehéz viszonyaink között körültekintő bölcsességet tanuljunk s a teendőkhöz lelkesedést merítsünk.

De jött 1848! Az 1847/48-iki tanévet az akkori helyzetre tekintettel már 1848 június havában befejezték. A 48/49-iki tanévet meg sem kezdték.

Az 1849/50 tanév megnyitott és befejeztetett, de az abszolút kormány közoktatási miniszterének 1850 szept. 3-án kelt rendelete a lévai gymnasiumot becsüszte.

1851-ben a város polgársága s a rendnek Léván lakott tagjai a cultusminiszterhez felterjesztést tettek a gymnasium visszaállítására vonatkozólag. Koszácsek főigazgató Lévára küldetett s ennek elnöke alatt 1851. febr. 5-én Gyürky László lévai plébános, érceki biztos, Tamásy József helyettes rendfőnök, Augustini Antal helyettes házifőnök, Heffmann Agoston hási másodfőnök, Benkó uradalmi felügyelő, Gaál Miklós uradalmi ügyész, Farkas Mihály városbíró, Ballony György, Botka Tivadar stb. tagokból alakult bizottság tárgyalta a gymnasium ügyeit.

As értekezlet magáévá tette Gyürky László indítványát, hogy ha a gymnasium Léván megszűnne, az alapítványok csak is katolikus iskolai célokra legyenek fordíthatók.

Szükségesnek mondotta, hogy — a gymnasium megnyitása esetére a város közönsége 3 elemi osztályt létesítsen.

Léva város nevében ígért tétetett hat tanár némi jutalmazásul évi 600 frt. szolgáltatására.

Es értekezletből kiindulva létesült 1851 február 6-ikára a város kiküldöttjei és Tamásy József k. t. rendi főnök között az elgymnasiumra vonatkozó újabb s ma is érvényben levő szerződés, melynek főbb pontjai röviden a következők:

A város tanácsa s választott képviselői közönsége tudomást vevén a kormány azon felszólításáról, hogy az ájtatos szerszet által eddig is birt és gondviselt közséptanoda (gymnasium maius) további fentmaradása és fentállításáról gondoskodni... elhatároztuk, hogy a sárdai egyház és ehez tartozó épületek falait és födeleit — miután arról már 1812 okt. 2-án kiadott alapító levélben állandóan eléggé gondoskodtunk — kivételesen most az egyszer helyrehozandjuk, kikötve, hogy ha e szerződés ereje felbomlana, vagy a szerzet innét elköltözne, minden investitiónk visszavételéhez szemben assal, ki az épületeket átveendő, jogunk fent maradjon;

hat tanár évi díjazására 600 frtot. kötelestünk a azt fizeszük az esetre is, ha a kormány által alapított s e csétra általunk igénybe veendő tandíjból ki sem telnek; fenntartván, hogy ez utasít mind külcime, mind belsérkezete, ugy oktatási nyelve csak magyar lehet s valláskülönbség nélkül látogattathassék. (Tört. 179. L.)

A város kívánására hg Eszterházy megújítja egy 1881-ben ápr. 13. kelt értesítésben alapító levelet a megújítandó „lévai gymnasiumra“ ha az mint „nyilvános tanoda“ álland fent. (Tört. 139.)

A többi főbb alapítók is nyilatkoztak. Gróf A tema poszonyi kerületi főnök engedély mellett astán 1851 okt. 27-én a gymnasium 4 osztállyal ismét megnyitattott.

Jönnek a tanári kar és város közönsége által gyengén védhetett magyar nyelvnek küzdelméi a hatalom által támogatott német nyelv ellen.

Szomorú napok a gymnasium életében, szomorú lapok annak történetében...

1852-ben a magyar tannyelvi gymnasiumban a német nyelv csak kötelező tantárgyul jelöltetett meg, 1854-ben Koszácsek főigazgató már a történelem és földrajz német nyelven való előadását követelte. 1856-ban kelt miniszteri rendelet a tanári kart arra köteleste, hogy 4 éven belül minden tárgyat s metül adjon elő.

(„Vere erimus Domi nostrae peregrini“ sohajt fel a rendház hazafias napló írója az utókornak szánt feljegyzésében).

E rendelet 1859-ben vissza vonatott, a

magyar nyelv jogai visszaállítottak ugyan — a látogató rendfőnök Purgstaller József az ifjuságot már hasaszeretetre és a magyar nyelv buzgó művelésére serkenti, — mégis egy 1861 évi helyt. tanácsi rendelet még megkísérléi behozni nem a német, de vegyesen a magyarral a esláv előadási nyelvet.

Hosszas küzdelmek után adatott ki a helyt. t. 14000 u. rendelete 1862-ben, mely a lévai gymnasiumot ismét s végleg a tisztán magyar tannyelvi intézetek közé sorozza.

Az „algyrnasium“ további történetéből feljegyzés a következők:

Eösvös József cultusminiszter az alkormányos aerát az öt üdvözölő poszony-tarke- rületi tanári karhoz intézett remek leiratával nyitja meg. Pénze azonban nem volt. A társzás rendbehozása s a gymnasium színvonalának emelése körül busgólkodó Békely Károly igazgatónak a phisical museum hiányait felpannasoló folyamodását Léva váro- roához, mint iskola fenttartóhoz, utasítja (Tört. 159. L.)

A teljesen megrongálódott zárdatemplom és torony fedeleit Békely 1870-ben megjavíttatja.

Az alapítványok a hercegi pénztárból kivételnek s 1870-ban a Lévai takarékpénztárnál helyeztetnek el.

A város közönségének egyik, még 1861-ik évben tartott, közgyűlésén szóba került a gymnasiumnak főgymnasiummá fejlesztése, az erre irányuló ohajtás azonban csak — 1881-ben tartott közgyűlésén vált határozattá.

A megye e határozatot — 1880 decembei közgyűlésén — magáévá tette, végrehajtására Rudnyánszky Titus alispán előlétele alatt leginkább lévaiakból alakult bizottságot küldött ki, kik a megyei országgyűlési képviselőkkel együtt 1881 év február 14-én Trefort közoktatási miniszter- nél megjelentek. A kegyesrend a tanárok alkalmazását kilátásba helyezte.

As 5-ik osztály megnyitása az iménti küldötségeknek, s Majláth István főispánunk kösbenjárása folytán már 1881/2 tanévre engedélyeztetett. A szükséges 2 tanár egy- kének díjazását Trefort a vallásalaphól fedeste, a másik, a város által díjazandók tanár teendőit az alkalmasva volt tanárok magok köat felosztották.

1882/3 tanévre megnyiták a 6-ik osztály, két tanár ellátását a tanulmányi alap vállalja el.

1885/6-ban a 7-ik, 1886/7-ben pedig a 8-ik osztály is megnyitattott.

Mindex csak nehéz küzdelmek árán következett be. Nemszak az engedélyezésért, a tanárok fizesetésének a tanulmányi alaphól biztossításáért deputatiót deputatióra küldve kellett könyörögni, fentállott a város kötelezettsége is, hogy új gymnasiumi épület emeljen. Ennek is eleget kellett tenni, mert a miniszter engedélye a főgymnasium megnyitásához s a tanárok fizesetésének a tanulmányi alap terhére elvállalásához est feltételül kötötte (Tört. 168. L.)

A vármegye közönsége 8000, utóbb még 4000, összesen 12000 frt., Léva város 12000 frtot. szavazott meg; utóbbi a 18 frtra. emelt tandíj terhére még az uradalom által 5% kamatozás mellett felajánlott 15000 frt. kölcsönt vett fel, az uradalmi teiket és 1000 frtot. adott. Társadalmi gyűjtés folytán 10,000 frt. gyűlt be.

A még hiányzó összegére a cultusminiszterhez — de eredménytelenül — folyamodtak.

Végre is sikerült a szükséges összeget összehozni. A mai főgymnasium épülete állott s az 1886/87 tanév elejével megnyitattott.

Megörökíti a „Történet“ mind azok neveit, kik a küzdelmekben részt vettek Ambró Istvánt, Benkovicsek Ernőt, a Leidenfrost családot, dr. Brach Ferenczet, Múcsai Lukácsot, Levatic M. P. ront, Lakner Lászlót, Rudnyánszky Tituszt, Kazy Jánost, Kosztolányi Sándort, Wiederman Károly főigazgatót, Holló Sándort így is mint a Bars szerkesztőjét, ugy is mint az építész bizottság tagját és jegyzőjét, Majláth Istvánt meggyék érdemű főispánját stb.) kiemelve különösen Szabady Gyula

igazgatót, kinek oroszán része volt az új intézet létesítésében különösen a városi közönség és a k. t. rend kormánya között folyt állandó érintkezés legjobb akaratú eredményűs közvetítésében.

Az épület megvolt; a főgymnasium megnyit; de nem szűntek meg az aggodalmak, mert a tanulmányi alap, a rend és a város közötti viszony véglegelítettnek nem volt tekinthető.

Végre azonban ez is bekövetkezett. Hála mindazoknak, kik az ügyek vezetése, a kérdések kezelésére befolytak, kik között egy sem volt, kit nem a legjobb indulat vezetett volna tevékenységében.

Nem vázoló az alkudoások phásisait. Csak a végleges megállapodásokat regisztrálom.

A város és a tanulmányi alap közt létrejött megállapodást gf Csáky miniszternek 1880 évi 24639. és 1890 évi 28992 h. leiratai s a város közönségének 1890 évi 69/2933 sz. határozata, — a miniszter es a k. t. rend között való megállapodást pedig a rendfőnöknek 295/87 1239/40 sz. felterjesztései s a miniszternek 24992/90. 36980/90, 49883/91 és 40164/92 sz. leirata, véglegesítik. A város es a miniszter meg- egyeztek, hogy Léva városa (rendeke- zéseire fentartott) tandíjat évi 24 frtra emeli, ebből a főgymnasiumi osztályok fentartásához hozzájárul a tanulmányi alapba beszolgáltató évi 1500 frttal. A további tandíjmelésből előállható tandíj- többlet a város és a tanulmányi alap között megosztandó lessen.

A tanulmányi alap revében a minis- és a k. t. rend megállapodott, hogy: a kegyesintézőrend a főgymnasiumi felső osztályokhoz szükséges kegyesrendi tanárt kirendeli, — minek fejében (mint már emlitém) a rend részére a 6 tanár fisesítésére évi 3600 frt., tisztelet díjaira évi 1200 frt., az igazgató díjazására 100 frt., egy érdemesült tanár ellátására 500 frt., iskolai szolgálataihoz 100 frt., biztosít a tanulmányi alap; asonfelül egyszer mindenkorra 3000 frttal járul a miniszter a társzás át- arbitásához. Erre a város közönsége 600 frttal járult. (Tört. 189—185.)

Eszel, mondja történet írónk — főgymnasium helyügyeinek legfontosabbja megoldást nyert.

Itt jegyzem meg, hogy Csáky gtnak egyik — 35644/88 sz. — rendelete a főgymnasiumi 5. 6. 7. 8. osztályok fenttartó- jául ugyan a tanulmányi alapot jelöli meg, de 28992/90 sz. rendelete már elismeri, hogy a város 1500 frtjának címe a fenttar- tásához való hozzájárulás (Tört. 183. L.)

E megállapodások tetek vagiesége s főgymnasiumot s lehetővé, hogy es a kegyesrendi atyak önfelá dosó munkássága s egyes hállakat sokszorosan érdemű igaz- gatók — Szabady Gyula, dr. Tóth György — körültekintő, az intézet esellemet fel-felrissító vezetése mellett egyikévé fej- fődött az ország első gymnasiumainak.

Nem volna teljes az ismertetés, ha még egyes, habar csak másodrangu, de gymna- sium esetében lényegtelennek meg sem nevezhető mozzanatra ki nem térnek.

As algyrnasiumra a k. tanító renddel kötött szerződés, a felső osztályokra a tanulmányi alap es a város, kegy. rend és a tanulmányi alap közt létesített megállapo- dások oly exclusiv megállapodásoknak tekin- tettek, melyek sem több sem kevesebb kötelezettséget (és jogot) nem ruhásnak sem a tanítórendre sem a tanulmányi alapra, mint azokban kifejezetten megállapítva vannak mihez képest mindaz, minek teljesítése még szükséges (quod necessarium ac possibile) es lehető volt, a város közön- ségére háruit.

A szerződés es megállapodások csak a főtárgyak ellátására alkalmazandó tanárok beállításáról szóllottak.

E merov f-fogásnak adott kifejezés a cultusminiszter 1874 évi 33113 sz. e 1893 évi, a főtárgyakhoz nem szerozható rajs tanári fisesítés rendezésére vonatkozó intéve- nyekben ki mondván, hogy miután az össze tandíjak a város pénztárába folynak, a rajs

tanári állás betöltése s annak díjazása a város közönségét terheli.

1893 ban megállapodás létesült, mely szerint a rajztanár díjazásához a város 500 frttal, a tanulmányi alap „megtanulmányosságból” 500 frttal járul. Ezzel szemben a tanár kinevezési jogát a miniszter magának tartja fent.

A tornaügyre vonatkozó megállapodás a cultusminiszter 41772=87 sz. rendeletében van feltérve: a város épít tornacsarnokot, a tanulmányi alap fizeti a tornatanár 500 frtot tevő díját.

A görögöltöl 1890-ben rendezesítettett. Főtárgy, de csak némi óratöbblettel járt. A miniszter a 354 frt. 55 kr. levő díjazást a tanulmányi alapra elfogadta.

Igen érdekes a *tandijügy fejlődése*. Eredetileg tandij nem szedetett, csupán 2 frt. felvételi díj (familias) minden tanuló-tól. Az abszolút kormánynál 1859-ben elrendelte a tandij szedését (diadaktum).

A tandijak a város pénztárába szolgáltatottak. 1860-ban a kormány elrendeli, hogy a tandijak az állampénztárba fizetessenek be s a tandijmentesség engedélyezését is magának tartja fenn.

A gymnasium igazgatója meghódolói kénytelen a hatalomnak.

A rendelkezés hatálya fenmarad 1861-re is, habár Bars megye közgyűlése 1861 évi 497 sz. a. hozott, támogatás végett a társ törvényhatóságoknak is megküldött, tulmianans határozatával s Léva város közönsége 1861 évi XXVIII. közgyűléséből keltezett, a helytartó tanácshoz intézett erőteljes felirával demostriálnak.

A város közönsége hangsúlyozza közte és a kt. rend között 1852-ben kötött, az akkori miniszter által jóváhagyott szerződésen alapuló jogát a tandijakra, ebből folyó és mindig a tanács által gyakorolt jogát a tandijmentesség fölött való határozására.

E felirat említi, hogy gyökeres jogánál fogván a közönség a tandiját előőröite s a familiasiót 4 frtban szabta meg.

1864-ben a kegy. t. rend főnöke értesíti sz igazgatót, hogy reméli, miként a városnak a tandijelengedés fölött való döntési jogát a kormány elfogja ismerni.

1869-ben a főigazgató e jogot elismeri, indokolván azzal, hogy a tandij teljes egészében Léva városát illeti meg. (Tört. 199. L.)

Egy 1868 ban hozott tanácshatározat a vidékieket, és izraelitákat 8 frt. tandij fizetésre kötelezi.

Egy 1869-iki közgyűlési határozat — minden megkülönböztetés nélkül a tanulóknak — 4 frt. tandiját és 2 frt. felvételi díjat alapít meg.

1875-ben hozott tanácshatározat a helybeli tanulóknak tandiját 5 frtra, méréskli, ellenben a vidékieket 12 frtra feleleli. 1886 ban kelt közgyűlési határozat a tandiját kivétel nélkül évi 18 frtban, egy 1889 évi határozat pedig 24 frtban szabja meg.

A *műveltség* tanító tanár tisztelet díja azon — 1894-ben 2493 frtot tett s nagy részét a Lévai takarékpénztár, kis részben magánosok adományából gyűlemllett alapítvány kamataiból kerül ki, melyről a rendfőnök és Wlassics miniszter jóváhagyásával ellátott alapító levelet Dr. Tóth György állított ki s melynek kezelésével a gymnasium mindenkori igazgatója van megbízva.

Vannak *ösztöndij alapítványok*. Marczibányi főle alapítvány Bars megye felügyeletére bízva, melyből évi 67 frt. 20 kros. és 63 frtos, ösztöndij adományoztatik (1896 ban) Marczibányi utódai által.

Peck Ágostonnak, volt házi másodfőnöknek kecskeméti városánál elhelyezett 600 vité fűjából 200 frt. melynek kamatait szegény tanulóknak tankönyvekre rendelte az alapító.

Boleman Istvánnak az igazgató kezéhez adott 100 frtja, jó erkölcsű tanulóknak jutalmazására.

A lévai casinó 1000 frtos alapítványa az alapítólevél szerint a gymnasiumi igazgató kezébe letéve, ki az alapítvány kamatait a

casinó választmányával egyetértőleg a magyar nyelvben legtöbb előmenetelt tett idegen ajku tanuló jutalmazására köteles fordítani. Ellenesetben az alapítvány visszakövetelhető.

A Lévai takarékpénztár 1000 frtos alapítványa jó erkölcsű és előmenetei tanuló jutalmazására. Az alapító levél értelmében az alapítvány felemondhatlan betétül a Lévai takarékpénztárnál maradt 5%-os kamatozásra. Az arról szóló kötményezett betét könyv „az alapítvány birtokosa” Léva város pénztárába helyezettett el. A kamatok kiszolgáltatása fölött a gymnasiumi igazgató előterjesztése tekintetbe vételével a részvénytulárat igazgatósága, a résztvevő megszűntével Léva r. t. város tanácsa dönt.

Dr. Pólya József végrendeletében 250 frt. alapítványt tett, melynek pénzügyi kamatai szegénysorsú izraelita tanuló jutalmazására fordítandók s e célból évenként a gymn. igazgatónak kiadandók; nyilván tartja a lévai isr. hitközség.

Fennál az alapító és rendes tagok által fentartott segélyező egyesület.

Itt a „Történet” függőye legördül. Ami ezután következik az a „ma”, mindnyájunk ismert tevékenysége. És a jövő.

De ha teljes képet akarok bemutatni, még egynémelyeket — meg kell említenem, melyek a már elmondottakban nem foglaltak.

*

A gymnasium gazdasági ügyei. A gymnasium bevétele és kiadása fölött a gymnasium igazgatósága által évenként bemutatott költségvetési tervezet, illetve számadások elbírálásával — a városi költségvetésbe illetőleg közpénztári számadásokba beillesztések s a törvényhatóság ellenőrzése mellett — a város közönségének rendelkezik és pedig a legutóbbi időkig akkint, hogy a gymnasiumi költségvetésbe felvett kiadások fedezése után a költségvetési bevételekből megmaradt összeg a városi pénztárba beszolgáltatva lett; legutóbb pedig azon váltóztatással, hogy a bevételek beszolgáltatottak s azokból a számadó igazgató a kiadásokra általánynak kap, elszámol az általánnyokról. (Lásd alább.)

Az előző számadások és költségvetések szerint a bevétel rovata állott: a) a felvételi díjakból; b) tandijakból; c) értesítő díjakból d) ifj. könyvtáridőkből. A kiadások rovatai: a) „személyi kiadásokból; b) dologiakból. Az általánosítási rendszer óta ez módosult.

Cserhelyi Sándor 1907 naptári év 2-ik felére és 1908 évre bemutatott költségvetése a következő rovatokat tartalmazta.

Bevétel... mint fentebb a — d. slatt előadtam.

Kiadások (már az általánosítási rend szerint.)

A. városi pénztár által fedezendő: alapítvány a rendháznak... tornatanításért... orgonálásért... iskolaszolga... orvos... fűtő...

helyettes tanár fizetése (a párhuzamos I/a osztály részére)... jegyzői díj... iroda általán... párhuzamos osztály hátsó... segélyező egyesületnek...

B. Igazgató elszámolása mellett: tandijkezelési illeték... házi általánynak (lásd fentebb)... tanszer általánynak... értesítőre... ifj. könyvtárra...

Cserhelyi Sándor igazgató úr számadása 906/907-ről tartalmazza:

A. kimutatás a tandijokról
B. „ a tanszer általánnyról,
„ a házi általánnyról
„ a rendkívüli általánnyról,

D. Különös kiadások jegyzékét.
Itt említem meg, hogy Cserhelyi igazgató úr a „vegyes díjakról (az értesítő és könyvtári díjakról) a számadási kötelezettséget „felsőbb hatóság döntéséig” megtagadta; említem számadásaiban nem foglaltaknak. (Elbírálás alatt.)

Megemlítem, hogy nevezett igazgató úr — megvagyok győződve, hogy a legjobb intencióból fakadó — azon további újításokat véli keresztülvendőknek, hogy a tandijmentesség elbírálásának joga a tanács-tól elvételével s a gymnasiumi tanári testületre ruháztassék, — viszont a gymnasiumi szolgák felett a gazdai hatalom gyakorlásának joga az igazgató helyett a város valamely alkalmazottjára bízassék.

*

Amint a „Történet” kivonatából meggyőződhetünk, az algymnasiumi osztályokra városnak a rendet, a főgymn. osztályokra a városnak a miniszterrel (tanulmányi alappal) a miniszternek (alapnak) a renndel való megállapodásai definitívek. Így valószínűleg csak a megállapodások egységesítése céljából néhány év előtt a cultusminiszter részéről felvetett egy szerződés eszméje, mely az említett három factor között volna létesítendő. A város közönsége el is fogadott egy a szerződés tervezetet, melynek rövid kivonata a következők:

Az intézet czíme: „A k. tanítórend vezetése alatt álló r. kath. főgymnasium”, az 1—4 osztályra az 1851 6|II kelt szerződés irányadó; az 5. 6. 7. 8. osztályra: az intézet patronusa a tanulmányi alap, fenntartói a t. alap és Léva város közönsége; tannyelve magyar és valláskülönbség nélkül látogatható, a tanárokat ki rendeli a kt. rend; a fentebb ismertetett rendeletekben megjelölt beneficiumokat a t. alap szolgáltatja, azokat is, melyek óratöbbletekből, vagy külön tanároknak (a miniszter által) alkalmazásából származnak; ehez a tandija kfelett szabadon rendelkező város közönség 1500 frttal s a rajztanárra 500 frttal járul; a tandij emeléséből származó tandijtöbblet felelősen a tanulmányi alapnak lesz beszolgáltatandó; a házi és irodai általánynak s egyéb személyi és dologi kiadásokat a város közönsége viseli költségvetészerű megállapítás mellett s a számadási kötelezettség fenntartásával; az épületek ide érve egy emelendő tornacsarnokot is — a város tulajdonai, s másra mint a gymnasium céljaira nem használhatók.

Ezen, a miniszter közölt intencióinak is megfelelt tervezet éveken át maradt elintézetlenül. A főigazgatótól néhány nap előtt leirat érkezett; kiállításba helyezi, hogy a tervezet mellőzéseivel egy a változott viszonyoknak megfelelő szerződés létesítése céljából látogatásával szerencsétlen.

*

Pár év múlva jön a jubileum. A gymnasium megnyitásának századik évfordulója. Ezzel kapcsolatosan kellene gondoskodni az intézmény betetőzéséről...

Ehez — a jövőhöz — is lesz még alkalomadtán néhány szavam.

Mivel fejleszhetem be e sorokat méltóbban, mint kegyeletteljes megemlékezésével mindazokról, kik a gymnasium létesítéséhez, fenntartásához vagy fejlesztéséhez az idők folyamán hozzájárultak?!

Az alapítókról köztük különösen a város főudvarúról, a vármegyéről — a mindenkori kormányról, kik lerakták az eszmevalósihatásának fundamentumait elődeinkről, kik költségei, fáradságát nem kimélve, körültekintésükben is példányképpül szolgálva hozták a nemzeti szellem, a testvéri egyetértés s az ezek által áthatott művelődés oltárára sokszor erőiket is meghaladó áldozatokat, és a kegyes tanító-rendről, mely gymnasiumunk fejlesztéséhez, céljaihoz vezetéséhez legtovább járul; hozzájárul mely erkölcsi és vallásos erületének, a kor színvonalán álló tudósának, egő hazafiságának és nemes értelemben vett liberális szellemének egy evszázad óta ifjuságunkba öntésével. Melyekért ugy én, ki első képesetemet, neveltetésemet a rend szárnyai alatt nyertem, mint a város osztatlan közönsége a legősziatebb háival viseltetünk.

Léva, 1908. dec. 31.

Cseky Vilmos.

Különfélék.

— **Léva r. t. város képviselőtestülete** 1909. január 7-én rendkívüli közgyűlést tartott. A polgármester jelenti, hogy a déolassországi földrengés által sújtott szerencsétlenek felszélyezésére alakult országos bizottságba lépett. Jelenti, hogy Cibulka Rzsó felhívását adott be a vármegyei törvényhatósági bizottságnak a városi szálloda és színház építését jóváhagyó határozata ellen. Mindkét jelentést tudomásul vette a közgyűlés. Tudomásul vette a közgyűlés a törvényhatósági bizottságnak II.-od foku határozatát is, melyben jóváhagyja a város házipénztárának 1908. évi költségvetés-irányzatát és 50% községi pótlódó kivetését engedélyezi. A törvényhatósági bizottság szabályrendeletileg elhatározta, hogy Léván kívül még Aranyosmaróton, Nagysallóban, Verebelyen, Vihnye-Peszterényen és Zsár-nóéán állíttat fel hordójelző hivatalokat. A törvényhatósági bizottságnak az a rendelkezése, hogy a községek állítsák fel a hivatalokat, ellenkezik az országos törvénnyel. Ennek értelmében a törvényhatósági bizottság kötelesek a hivatalokat felállítani. A tanács a megyei intézkedés ellen fellebbezéssel él. Tudomásul vette a közgyűlés, hogy az „Oroszlán” fogadót és az építendő barakkot évi 920 kor. bérrel Demjén Jenő vette át. Néhai Babusček Gusztáv számvevői bizottságának tvi törlesztéshez az örökösök az engedélyt megnyerték. A városnak Lovas Juliannával, Monacó Mósával, Tolnay János-sal és nejével, Kiss Gyulával és Dskay Lejonnával kötött birtokjogi ügyleteit a közgyűlés elfogadta. A Galambos András-féle telkekre vonatkozólag a tanácsot újabb és kimerítőbb jelentésekre utasította. Forgács Mihály h. anyakönyvvezetőnek fizetési rendszere és állásának rendszeresítése iránt benyújtott kérelmét pártolólág terjesztik fel a miniszterhez.

— **Gyászjelentés.** Léva város előkelő polgára hunyta be a szemét. Mindenki szerette őt. Ason az uton járt, amely a magyar közgazdaság felvirágzására vezet. Életével nem vert fel nagy hullámokat de csendes munkássága városunk és házáink javára szolgált. Családjá, melyet oly forró szeretettel a következő gyászjelentésben jelemti pótolhatatlan veszteségét: Alulírottak fajdalommal tudatjuk a legjobb férjnek és atyának Kern Vilmos úrnak, folyó hó 8-án délután 2 órakor hosszas szenvedés után, élete 58. évében történt gyászosan elhunytát. — A megbozult hült tetemei folyó hó 10.-én délután 2 órakor fognak megáldatni a sz. ág. h. ev. sirkertben örök nyugalomra helyeztetni. — Léva, 1909. január hó 8. — Özv. Kern Vilmosné szül. Medveczky Henriette, neje. — ifj. Kern Vilmos, Kern Eleonóra, Kern Margit gyermekei.

— **A déolassországi földrengés.** *Messina és Reggio di Calabria* térszen eltorlódott a föld sáneről. A világtörténelem legnagyobb szerencsétlenségeit is fölülmulja a déolassországi borzalom. Hegyek lezszakadtak, a tenger feltornyosult, világítótoronyok elsüllyedtek, az utóak megnyíltak s a házak a melységbe dűttek. Patakok hirtelen kiszáradtak s más helyen rohanó erővel feltörttek. Közben pedig véltézaggtató, rémes ember jajgatás sirt végig az ősi paloták s apró házak romjain. Hullt az emberélet, mintha az apokalipszis szűrnyei sűdultak volna egymásra s elkövetkezett volna az evangéliumi végsőórs. A hallottak számát hozzávetőleg 100,000-re teszik. Hazánkban *Vaszary Kooz*, bíboros hercegprímás és *Kossuth Ferenc* elnökök vezetésével indult meg a segítségkérő. *Szerkesztőségünk a nyugtét 10 koronával kezdi meg.* Beérkezett eddig *Spuller Gyula* szőlősi plebánosnak és híveinek 32 korona adománya. A gyűjtési összeg 42 korona.

— **Megnyíltak az iskoláink.** Barvármegye aszpanja f. évi január hó 5-ik napjával a vörheny-járvány miatt bezárt összes lévai iskolák megnyitását engedélyezte. — Az ovoda azonban tovább is zárva marad.

— **Az állami tisztviselők lakpénze.** A lévai tisztviselők egyesülete f. hó 6.-án tartott nagy választmányi ülésén részletesen

foglalkozott a legutóbb megjelent s az állami tisztviselőket súlyosan megkárosító miniszteri rendelettel. A kiküldött bizottság derekasan megtelelt feladatának. Teljes tárgyilagossággal feltárta a miniszterelnök-höz intézendő kérvényben a helybeli lakás-és lakbér-vizonyokat. E kérvény támogatásánál felemlíti, hogy a lakbérosztály megállapítása egy ismeretlen közeg által történt állítólag, ki sem az érdekekkel, sem a városi hatósággal az adatok gyűjtésénél nem érintkezett. Midőn az egyesület a magasabb lakbérosztályba való sorozást kér, kéri a minisztert, hogy ennek megállapítása végett küldjön a helyszínerre miniszteri kiküldöttséget. Az meggyőződést szerezhet, hogy a város újabb épületeiben, vagy az épülőben levő bérházakban az állam által nyújtott lakpénzért egy tisztviselőnek megfelelő lakás nem kapható. A kérvényt egy küldöttség gr. Battyány Tivadár orsz. képviselő, az orsz. tisztviselők egyesületének elnöke és Hóidó Sándor a lévai köztisztviselők egylete elnökének vezetése mellett adja át a miniszterelnöknek. A kérelem támogatására, esetleg a küldöttségben való részvételre az egyesület a kerület képviselőjét s megyénk főispánját is felkéri.

— **Kinevezések** A m. kir. igazságügy-miniszter *Köncsni János* lévai, *Hikke Ferenc* újbányai kir. bírósági és *Schön Aljos* aranyosmaróti kir. törvényszéki irnokokat jelenlegi alkalmaztatásuk helyén iroda-tisztekké nevezte ki.

— **Tudományos felolvasás gimnáziumban.** Szerdán d. u. 6 órakor volt az első felolvasás. Tartotta Pózna József k. r. tanár. Felolvasásának tárgya Szechenyi István gróf volt. A tárgy nagyfóntosságára való tekintetéből és hogy „a legnagyobb magyar”-ról minél teljesebb képet nyújtsaon, a következő alkalommal — szerdán d. u. 6 órakor — folytatni fogja a felolvasást. Különös érdeklődést fog kelteni az, hogy ezen alkalommal Szechenyi irodalmi munkásságáról fog szólni a gimnázium történet-tanára, Pózna J. úr. A felolvasáson elég szép számú a válogatott közönség volt jelen, mely a felolvasót lelkesen megéjlenozte.

— **Eljegyzés.** *Schimko Rzsó*, dersenyei tanító, eljegyezte *Balassa Matild* kirassonyt, *Balassa Gusztáv* felső-bakai tanító kedves leányát.

— **Tanítóképzők színelőadása.** A Lévai Állami Tanítóképző-intézet tanártestülete és ifjusága részben a Léván felállítandó „Tanítók Háza”, részben a képző-intézet egyesületei javára 1909. január hó 16.-án, szombaton, az „Oroszlán” szálló termében táncmulattal egybekötött színie: előadást rendez. Betepti díj személyesen: Első sor 3 kor., második sor 2 kor. Alóhely 1 kor. 50 fill. Kezdet este fel 8 órakor. Jegyek előre válthatók Nyitrai és Tarsa könyvkereskedésében és este a pénztárnál. Színiere kerül: A Dolovai Nábob leánya, Szimű 5 felvonásban, Irtia: Herceg Ferenc. Rendező: Barta Jenő képzőintézeti nevelő. Személyek: Jób Sándor, Faragó Béla t. n., Vilma, leánya, Szlúka Margit úrléány, özvegy Domaházyné, Jób huga, Novák Margit úrléány, Szentirmay, huszárszázados, Abosi Gyula t. n., Szentirmayné Tonhaiser Aranka úrléány, Tarján, főhadnagy, Bató Géza t. n., Lóránd, főhadnagy, Banó József t. n., Blittzky-Maróth herceg, hadapród, Prokay István t. n., Merlin, báró, Buncsek Rzsó t. n., Ssk abonyai Pikibauer Elek t. n., Merlin ügyvédje Fleiser Ferenc t. n., Jób ügyvédje Galambos Béla t. n., Jób háziorvosa Kovács János t. n., Jób inasa Grabec József t. n., Napos kápiár, Flac József t. n., Miska, tisztiszolga.

* Apartorco-vadászklub küldöttsége
* * * A harmadik felvonás Tarján főhadnagy lakásán történik, a többi a Jób kastélyban. Egyben jelezük a nag. érdemi közönségnek, hogy a megbívnó olvasható első sor alatt *elsőrendű sorok értendők*; 1—10-dik sorig. A második sor alatt *másodrendű sorok* érteudők, vagyis 10-k sortól végig.

— **Selmechánya** vidékén elterülő bánya: regóta nem fedezik a rájárat fordított üzem-költséget; az államkincstár eddig a bányamunkások fenntartása miatt

művelésben tartotta a tarnákat; — most azonban mint értesülünk, fokozatosan beszűnteti a művelést s a bányamunkásokat családtagjaikkal egyetemben oly vidékre telepti át, ahol virágzó bányásztelepek vannak. Shol ugy a tulajdonos, mint a munkás kedvezőbb viszonyok között él. Hodrusbánya tárnainak munkásait a patroszényi bányákhoz teleptik át. — A bányászok, főként az öregebbek — természetes — nem szívesen hagyják el megszokott fészkeiket, otthonukat. Ezek érdekében — mint értesültük — Ujbánya városa is kérelemmel járul a kormányhoz. Csak az a kérdés: mily foglalkozást edjünk az itthon tartott munkásoknak?!

— **Tengerikigyó a lévai városházán.** Ehhez a tiszteletreméltó, soha el nem múló, tehát örökéletű mesebeli hullóhoz lehet hasonlítani a Mángorló-utca megnyitására több, mint 12 óra házózó ügyet, mely a decemberi közgyűlésen egy interpelláció nyomán került a felszínre. A régi városháza, melynek falai között az utcanytás eszméje megszületett, immár a múlté. Azóta új városháza épült. A polgármester, aki az újszülött keresztesét végezte, porrá, — az új polgármester öreg polgármesterre lett, de a Mángorló-utca megnyitása meg mindig csak a papíron van meg, de az is lehetséges, hogy meg ott sincs meg. Es a kifejezés: „a kisajátítás előkészítésére irányuló előintézkedések folyamában vannak — legalább is nagyon rugalmas. Pedig ennek az utcanak a megnyitásától függ a szépen kiépült Kossuth-utca aszfaltjárója mellett elterülő moosarak szennyes vizének a lecsapolása is. A polgármester ur csodálatos energiát tanusít valahányasor kedvenc eszméinek megvalósításáról van szó. Vajjon meddig leszünk kénytelenek energiáját és ügy megoadását illetőleg nélkülözni?

— **Gyászhir.** *Hliva Aranka*, néhai *Hliva János* volt lévai kantornak a leánya, 21 éves korában Nagykalán elhunyt f. hó 5. én.

— **Előléptetés.** *Dodak János* lévai kir. bírósági telexkönyvvezetőt jelenlegi alkalmaztatása helyén a IX. fizetési osztályba sorozott telexkönyvvezetővé nevezte ki. — Gratulálunk!

— **Dr. Zelenyák János** lekéri plébános a gyógyszervények házára es használatára című könyve kapható Nyitrai és Tarsa könyvkereskedésében Léva és pedig: szövegkiadás képek nélkül könyve 4 K. — Összes képekkel — szines növény ábrakkal — erős vászonkötésben 12 K.

— **Minden gyermekszobában** halálra kell gondolni azokra a derek norveg halászosokra, kik a háborgó tengeren fogják a tőkehalat, mely a kiűnő csukamajaját szolgáltatja. Csukamajaját, a legízleesebbben és a legkönnyebben emészthető formában nyújt a „*Scott-féle Emulsió*”, mely egyike a legjobb tapgyógyászoknak. Kapható a gyógyszerárakban.

Közönség köréből.

Nyilvános köszönet!

Berger Adolf ur Lévaról 1 szék burgenyát, Horn rmin ur Almaszól 1 ói túzfát, Weis Jakab ur Beriből 1 1/2 ói túzfát voltak kegyesek szegényeink számára egyletünknek juttatni.

Fogadják ezen nemes adományaikért hála köszönetüket a lévai isr. négyzet nevében.

Fenyvesi Károly,
titkár.

Weisz Mór,
elnök.

Köszönetnyilvánítás.

A múlt számban nyugtázott 10 koronát nt. Sandor Benő bajkai és nem, mint tévesen közöltetett, a sóváradai ref. lelkész adományozta a Tanítók házábanak.

Nr. Cs. ke. David sóváradai ref. lelkész által a Tanítók háza javára adományozott 5 koronát az egyesület nevében köszönettel nyugtázom.

Deák Adolf
egyesületi főpénztáros

Hivatalos közlemény.

1/9909. szám.

Hirdetmény !

Az országgyűlési képviselőválasztók 1909. évre érvényes állandó névjegyzékének Léva városára vonatkozó része Barsvármegye központi választmányá által leküldetvén — ezen névjegyzék Léva város tanácsának iktató hivatalához a hivatalos órák alatt a város polgárai által megtekinthetők és arról másolatok is készíthetők.

Léva, 1909. hó január 2-án.

Bódogh Lajos
polgármester.

8118/1908 szám.

Hirdetmény !

Közhirre teszem, miszerint az 1909. évre szóló községi közmunka összeirásai és kivétési lajstrom elkészült, az ezennel a közmunka tanácsnak hivatalos helyiségében (Városház földszint V. ajtó) 1909. évi január hó 5-től 20-ig 15 napi közszemlére kiteszem oly megjegyzéssel, hogy az érdekeltek az összeírás netalán sérelmes tétellei ellen felszólalásukat ugyanezen 15 nap alatt szóval, vagy írásban annál is inkább jelentsék be, mert az ezen idő után beadandó főlészólamlások figyelembe vételni nem fognak.

Léva, 1909. január hó 4-én.

Bódogh Lajos.
polgármester.

Szerkesztői üzenet.

R. B-nek Ujbánya. — Miért biztatjuk őket kitérés nélkül? A viszonyok kényszerítő hatása előtt meg kell hajolni.

Az anyakönyvi hivatal bejegyzései.

1909 évi jan. 3-tól 1909 évi. jan. hó 10-ig

Születés.

A szülői neve	A gyermek neve	A gyermek neve
Kralovenszky N Szentgy.Mária	leány	Vilma

Halálozás

Az elhunyt neve	Kor	A halál oka
Rác Etel	4 hónap	Tüdőgyulladás
özv. Nagy Károlyné Koválovszky Amália	88 éves	Agg. végekime.ü.
Kern Vilmos	57 "	Szervi szívbaj
Mo'nár Pál	19 "	Tüdőgümőkor

Lévai piaciárak.

Rovatvezető : Kónya József rendőrkapitány

Buza m.-mázsaánként 23 kor. 60 fill. — 23 kor. 80 Kótszeres 20 kor. — fill. 20 kor. 40 fill. — Rózsa kor. 19 fill. 60 kor 80 fill. — Árpa 15 kor. 60 fill. 15 kor. 80 fill. Zab 16 kor. 40 fill. 16 kor. 80 fill. — Kukorica 15 kor. 20 fill. 15 kor. 9 fill. — Lencse 22 kor. 40 fill. 22 kor. 80 fill. — Bab 14 kor. 40 fill. 14 kor. 60 fill. — Kóles 9 kor. 40 fill. 9 kor. 80 fill.

Nyilttér*)

A makacs meghűlést

és köhögést gyorsan enyhíti a SCOTT-fele Emulsio.

A Scott-fele Emulsio

Az Emulsio vásárlásánál a SCOTT-fele módszer védjegyét — a halaszt — kerjük figyelembe venni

annyira kellemes ízű, hogy azok a kik nem bírják el a közöséges csukamájolaj ízét, könnyen, sőt élvezettel táplálkoznak a

Scott-féle Emulsio

Azonkívül a SCOTT-fele Emulsio sokkal jobb hatású az egészségre.

Egy eredeti üveg ára 2 K. 50 fillér

Kapható minden gyógyszertárban.

MOLL-FÉLE SEIDLITZ-POR

Ez a, oldó házzser mindazoknak, kik emésztés zavarokban és az ülő életmód egyéb következményeiben szenvednek.

Egy eredeti doboz ára 2 korona.

Vidéki gyógyszertárakban kérjük Moll készítményeit.

MOLL-FÉLE SÓS-BORSZESZ

Fájdalom csillapító és erősítő, bedörzsölés, elsmen, régi jéhrényű házzser szargatás és házzserből származó mindennemű betegségek ellen. Eredeti üveg ára 1 kor. 2. Kapható minden gyógyszertárban és drogeriában.

Főszétküldési hely MOLL A. gyógyszerész Cs. kir. udv. szőlítő, Bécs, I. Tuchlauben 9.

Eladó circa 500 mmázsa I. r. réti széna, circa 500 mmázsa I. r. löhere, széna. Bővebbet: Amstetter Imre dohány-nagyárusnál, Léván.

*) Ezen rovat alatt közlöttekért nem vállal felelőséget a szerk-sztőség.

Nyilatkozat.

A „Kis újság“ f. é. számában a hirde-tesek rovatában Buday Máténé neve alatt oly közlemény jelent meg, hogy Léván egy befakóto van, ki maga ezen forgalmas város ezen ipari szükségletét 3 segéddel kielégíteni nem képes. Ezen konyér-irigy, rossz-hiszemű hircsztelésre csak az a megjegyzésem, hogy, ha ipari munkámat az alkalmazott ipari erőkkel teljesíteni nem volnék képes, — mi sem gátolna abban, hogy műhelyember, ha kellene 6 avagy 20 segédet foglalkoztathassak; mert hiszen ez csupán az én anyagi hasznommal járna. — Engem Léva város s úgy a nagy vidék közönsége ismer és ha szakavatottsággal s iparkodással a közmegelegetését kivírom sikerült az ilyen rosszakarú hircsztelések nekem egyáltalán nem érthatnak; az ily hircsztelések megítélését a nagyrdemű közönségre bízom.

Bernsüzt János.

Kiadó jégverem. A báti parton kiadó hol? megmondja a kiadóhivatal.

Értesítés.

Tisztelettel értesitem Léva város és vidéke közönségét, hogy Léván az

Oroszlán vendéglőt

átvettem és azt a mai napon megnyitottam.

Fő törekvésem oda fog irányulni hogy a n. é. közönségnek mindig friss és izletes ételkkel, valamint a legjobb italokkal szolgáljak. Midőn köszönetet mondott eddigi szives pártfogásukért továbbra is, b. jóindulatokba ajánlom magamat maradok kiváló tisztelettel.

Demjén Jenő
vendéglős.

Kiskörös és környéken

Állandóan bor közvetítéssel foglalkozik

Heisler Lipót

borügynök és bizományos
KISKÖRÖS.

Felvilágosításokkal szivesen szolgál.

Fodrásznő

fiatal kezdő helyben elfogad házhoz eljáró fésütési, havi szerény feltételek mellett. — Bővebbet Szanyó Ilona Kálnai-utca 29. sz.

Meghívók,

esküvő- és eljegyzési

kártyák,

NÉVJEGYEK

egyszerű vagy diszes kivitelben megrendelhetők

Nyitrai és Társa

könyvkereskedésében

LÉVÁN.

Figyelem!

Szőlőajtványt, szőlővesszőt ne rendeljen addig, mig tolem árjegyzéket nem kér! Gyökeres oltványok ezre 140 korona, Delaware ezre 100 korona.

Czim :

Szigyartó Nagy Mihály

Felsősegéd, Somogy megye.

Szőlő-oltvány

és vesszőről nagy képes arjegyzékemet ingyen és bérmentve küldöm meg, a ki címét tudatja.

Ezen könyvet még az is kérje, aki rendelni nem akar, mert sok hasznos tudnivalót tartalmaz. Gyökéres oltványokból, amerikai és európai sima és gyökéres vesszőből, a világhírű Delaware-ből 1 1/2 millió készlet. Olcsó ár és pontos kiszolgálás. Cím:

SZÜCS SÁNDOR FIA
szőlőtelepe, Biharórázsg.

„M-i-t? — „Papa megengedte! Hisz valódi Jacobi féle Antinicotin-cigarettafüvelek fadobozban!”

Figyelem! Csakis a „JACOBI” jelzéssel valódi! Minden fadoboz egy érdekes bővészkártyát tartalmaz.

TÜZIFA

különböző minőségben, egész kocsirakományokban kapható

Ipolypaszto

vasuti állomáson.

Megrendelhető:

Wolfner S.

cegnál.

Budapest, V. ker. Dráva-
utca 16. szám.

Telefonszám 24-35.

Tüzifa

és Porosz kőszén megrendeléseket elfogad és házhoz szállít

Braun József és fia.

Meg azokat is, akik éveken át mást használtak, meghőhította a valódi

Erő

SÓSBORSZESZ,

mert mindazt egyesíti magában, amit egy igazán jó és hatásos hálszertől várni lehet.

Öre az egészségnak, fertőtlenítő, erősítő és edző izmok, fájdalomcsillapító. Páratlan mint szájviz, haj- és bőrápolószert.

~~~~ Szükséges minden háztartásban, ~~~~
Kapható mindenütt 30 fill., 40 fill., 1 és 2 koronás füvegekben.

Póstán 10 kis füveget 3 koronáért küldi utánvételre vagy a pénz előzetes beküldése után

Kosmos Laboratórium Győr.

Kapható mindenütt!

8242/1908

Bérleti hirdetmény.

Léva r. t. város közönsége az általa építtetni tervbe vett városi vigadó és bérház épületében meghatározott következő üzletek és helyiségekre a képviselőtestület 8244/1908 sz. határozta által bérleti ajánlatok beszerzését rendelte el.

A jelzett üzletek, illetve helyiségek a következők:

1. Vendéglő, szálloda (20 vendégszobával) színház, vigadó, kávéház, kiskorcsma és mellékhelyiségek.
2. Öt utcára nyíló üzlethelyiség, hozzátartozó földszinti és pinceraktárral, — ezenkívül egy különálló pinceraktár helyiség.
3. A bolti üzletek épületének első emeletén három utcai lakás modern beosztással és mellékhelyiségekkel, — mindannyi villamos vezetékekkel.

Az építkezés befejezése után a bérlet kezdődik 1909. évi november hó 15-én napján — A bérlet tartama legkevesebb 8 év, a lakásoknál 3 év.

Az ajánlatok 1909. évi február hó 15-ik napjáig alulírottán adandók be, vagy jkvilleg előterjeszhetők. — Minden ajánlathoz a felajánlott évi bérösszeg 5%-a biztosítékul készpénzben vagy óvadékképes értékpapírban csatolandó, esetleg a városi pénztárnál elhelyezendő. — Utóbbi esetben a pénztári letétjegy mellékelendő az ajánlathoz. — A város közönsége jogosítva van az ajánlatok között szabadon választani, bármelyiket vagy valamennyit visszautasítani. Ha e fölött a város képviselőtestülete 1909. évi március 31-ig érdemlegesen nem határozna, az illető ajánlattevők ajánlataikat jogkövetkezmény nélkül visszavonhatják. — Ettől eltekintve az ajánlatok az ajánlattevőket visszavonhatatlanul azok benyújtása napjától, a város közönségét pedig az ajánlatok kötelező elfogadásától illetőleg felsőbb hatósági jóváhagyásától kezdve kötelezők.

A bérleti ajánlat alulírott felhívására szerződésbe foglalandó s a létett ajánlati óvadék egyidejűleg félévi bérösszegre kiegészítendő. — A bérlet összeg tárgyaitra külön-külön, vagy egy egységes ajánlat is tehető, nemkülönben egységes ajánlat adható be a vendéglőre, kávéház, szállodára és vigadóra is. — m. kir. minster által játszott engedélyvel híro magyar szintársulatok a színház használatáért bért nem fognak fizetni.

A város közönségére vagy alulírottára az ajánlati verseny meghirdetéséből, az ajánlatok átvételéből, miként való elbírálásából vagy mellőzéséből kötelezettség nem származik.

Kelt Léván, 1908. évi december hó 30-án.

Bódogh Lajos polgármester.

Knapp Dávid,

mezőgazdasági és varrógépek nagy raktára Léván.

Piaci téren — nagy kiterjedésű gépraktárom céljára — monnan épült házamban nagy választékú

Állandó gépkiallítás

van berendezve, melynek megtekintésére az érdeklődők közönségen — vétel kötelezettség nélkül is — mindenkor szívesen vártok és szakszerű magyarázatokkal készséggel szolgálok

Hazai gyártmányú gépek

„HOFHERR és SCHRANTZ féle gőzcséplő készletek, GANZ féle motorok minden nagyságban valamint minden e szakba vágó gépek és géprészek.

ALAPITTATOTT 1858. ÉVBEN

„AZ ANKER”

élet- és járadékbiztosító társaság

Magyarországi igazgatóság: BUDAPEST

az „ANKER-PALOTA” építésének befejezteig

terület Erzsébet-tér 13. szám.

vagy 174 millió korona. — Kifizetések 338 millió korona — Biztosítási állomány 538 millió korona. — Magyarországon vagyonából 30 millió korona van elhelyezve

Az összes szokásos tőkebiztosításokat halál- és elérés esetére eszközli a társaság jutányos díjak mellett. Legujabban pedig új biztosítási módozatot alkotott, melynek hivatása

az élet- és nyugdíjbiztosítás

előnevet egyesíteni Betegség vagy baleset folytáni rokkantság esetén a díjfizetés megszűnik, azonkívül a biztosított tőke 5 vagy 10%-át járadékképp élvezi a rokkant a biztosítási tartam leteltéig, lejáratkor (halál- vagy elérés esetén) pedig a teljes biztosított tőke fizettetik ki.

Felvilágosítást nyújt az „Anker” magyarországi igazgatósága vagy

SCHÜCK GYULA ur, lévai képviselője.